

Til lovforslag nr. L 60

Folketinget 2017-18

Betænkning afgivet af Sundheds- og Ældreudvalget den 12. december 2017

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om assisteret reproduktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v. og sundhedsloven

(Ophævelse af forbuddet mod dobbeltdonation og ændring af reglerne for kastration)

[af sundhedsministeren (Ellen Trane Nørby)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 2 ændringsforslag til lovforslaget. Enhedslistens medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1. Sundhedsministeren har stillet ændringsforslag nr. 2.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 5. oktober 2017 og var til 1. behandling den 27. oktober 2017. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Sundheds- og Ældreudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og sundhedsministeren sendte den 13. juli 2017 dette udkast til udvalget, jf. SUU alm. del – bilag 417 (folketingsåret 2016-17). Den 5. oktober 2017 sendte sundhedsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget 1 skriftlig henvendelse fra LGBT Danmark.

Sundhedsministeren har over for udvalget kommenteret den skriftlige henvendelse til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 2 spørgsmål til sundhedsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Udtalelse fra sundhedsministeren

I forlængelse af vores drøftelser om kriterierne for dobbeltdonation ifm. L 60 om ændring af lov om assisteret re-

produktion i forbindelse med behandling, diagnostik og forskning m.v. og sundhedsloven, vil jeg, forudsat lovforslagets vedtagelse, igangsætte en evaluering af reglerne om dobbeltdonation 2 år efter lovforslagets ikrafttrædelse. Evalueringen vil se på, om reglerne for behandling med dobbeltdonation virker efter hensigten, og om reglerne i tilstrækkeligt omfang giver enlige kvinder og par mulighed for behandling.

4. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et flertal i udvalget (udvalget med undtagelse af EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af ministeren stillede ændringsforslag.

Socialdemokratiets, Dansk Folkepartis, Venstres, Liberal Alliances, Alternativets, Radikale Venstres, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget bemærker, at forslaget formål er at sikre god mulighed for, at de par og enlige kvinder, der har brug for behandling med assisteret reproduktion, har mulighed for at modtage den nødvendige behandling, også selv om det indebærer brug af både donoræg og donorsæd (dobeltdonation). Der skal efter forslaget være en sundhedsfaglig indikation for at gennemføre behandling med dobbeltdonation. Dette i overensstemmelse med anbefalingen fra et flertal af Det Etske Råds medlemmer.

Indholdet af lovforslagets ændringer, for så vidt angår assisteret reproduktion, herunder kriterierne for dobbeltdonation, har været drøftet ved flere etiske møder, hvor partierne ved grundige drøftelser har nærmet sig hinandens standpunkter for i videst muligt omfang at søge konsensus om behandlingstilbuddet på området. Dette i overensstemmelse med de almindelige arbejdsprincipper i den etiske kreds, hvor der generelt søges bred enighed om de forslag, der drøftes. Det af Enhedslisten stillede ændringsforslag findes

af flere partier sympatisk, men netop henset til respekten for drøftelserne i etisk kreds og den i kredsen indgåede aftale kan partierne ikke støtte ændringsforslaget.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget bemærker, at partiet helst så, at ethvert barn kender sit biologiske ophav, da det er vigtigt og fundamentalt for det enkelte menneske. I forhandlingerne med de andre partier og sundhedsministeren blev kompromiseret, at den ene af donorerne skal være kendt, og det er efter DF's opfattelse trods alt bedre, end hvis begge donorer var anonyme. Under forhandlingerne blev man samtidig enige om, at såfremt en kvinde skal modtage et æg fra sin partner, skal det være af sundhedsfaglige grunde. DF stemmer for forslaget, forudsat at alle partier holder sig til den aftale, som blev indgået med sundhedsministeren om assisteret reproduktion.

Liberal Alliances og Alternativets medlemmer af udvalget bemærker, at det har været vigtigt for LA og ALT, at ændringen ikke kun er symbolsk, men også afspejler en ændring i den faktiske behandling af og respekt for transkønnede. Derfor har det været vigtigt for partierne, at vejledningen vedrørende behandling af transkønnede samtidig er blevet ændret til en mere moderne og tidssvarende vejledning. Og udviklingen bør følges, således at vi sikrer, at ændringerne i vejledningen rent faktisk medfører de ønskede ændringer over for transkønnede.

Et *mindretal* i udvalget (EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Enhedslistens medlemmer af udvalget gør opmærksom på, at EL ikke er en del af aftalen bag lovforslaget. Enhedslistens medlemmer af udvalget støtter forslaget til ændring af lov om assisteret reproduktion m.v., der giver par og enlige kvinder, der har brug for behandling med assisteret reproduktion, mulighed for at modtage den nødvendige behandling, også selv om det indebærer brug af både donoræg og donorsæd (dobbeltdonation). EL finder det overordentlig positivt, at lovgivningen ajourføres med en mere tidssvarende forståelse af, hvad en familie er, således at også enlige og andre får mulighed for at få barn, selv om de reelt er infertile. EL erkender den etiske problemstilling, forslaget indebærer, over for et barn, der ikke vil være genetisk beslægtet med sine forældre, men partiet mener, at kravet om ikke-anonym donation hos mindst én forældre giver barnet mulighed for at få delvis kendskab til sit ophav. Ligeledes mener EL, at forældreevne og tilknytning mellem barn og forældre er mere væsentligt end genetisk ophav.

Enhedslisten indstiller forslaget til *vedtagelse* med en undtagelse fra kravet om sundhedsfaglig indikation for donation. EL er klar over, at kvinder, der udsætter sig for ægdonation, samtidig udsætter sig for en sundhedsmæssig risiko. Dette retfærdiggør dog ikke en kriminalisering af par, der efter eget valg vælger f.eks. partnerdonation uden sundhedsfaglig indikation. Partiet mener derfor, at dobbeltdonation uden sundhedsfaglig indikation er en opgave for det offentlige sundhedsvæsen, men EL mener ikke, det bør være ulovligt for et par af samme køn, der ønsker at stifte familie, at den ene donerer æg til den anden, såfremt det sker på et ordentlig informeret samtykke.

Enhedslisten støtter også den anden del af lovforslaget, der handler om at ændre sundhedslovens § 115, stk. 1. EL mener generelt, at den igangværende proces med afstigmatisering af transkønnede er nødvendig, og støtter tiltag, der skal få vores sundhedsvæsen til at møde mennesker med respekt og værdighed, uanset kønsidentitet. EL synes, det er positivt, at den ændring af synet på transkønnede som psykisk syge eller personlighedsforstyrrede, der afspejles i ændringen af diagnosekoder for transkønnede, nu også får konsekvenser for lovgivningen, således at terminologien i sundhedslovens § 115 ændres.

EL synes også, at det er et klart fremskridt og en erkendelse af, at transkønnede er i stand til at træffe valg på egne vegne, at personer ikke længere skal have myndighedsgodkendelse til operativ fjernelse af kønskirtler som led i kønskifte, og ser det som et skridt på vejen for at fjerne fortidens umyndiggørelse af transpersoner.

Inuit Ataqatigiit, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurinn var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

5. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et *mindretal* (EL):

Til § 1

1) *Nr. 1* affattes således:

»1. § 5 affattes således:

»§ 5. Stammer ægcellen ikke fra den kvinde, der skal føde barnet, og stammer sæden ikke fra hendes partner, kan der etableres assisteret reproduktion, hvis enten sæden eller ægcellen er doneret i ikkeanonym form.«

[Fjernelse af kravet om sundhedsfaglig indikation for behandling med dobbeltdonation]

Af *sundhedsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 3

2) *Stk. 2* affattes således:

»*Stk. 2.* Loven finder anvendelse på ansøgninger om kastration som led i kønskifte, der ikke er færdigbehandlet på tidspunktet for lovens ikrafttræden.«

[Ny overgangsbestemmelse]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Der foreslås en nyaffattelse af § 5, hvorved behandling med dobbeltdonation tillades uden sundhedsfaglig indikation.

Til nr. 2

Der foreslås med ændringsforslaget en ny overgangsbestemmelse i § 3, stk. 2, for at sikre, at personer, der har ansøgt inden lovens ikrafttrædelse, omfattes af de nye regler som foreslået i lovforslaget, såfremt deres ansøgning ikke er

færdigbehandlet den 1. januar 2018. Denne overgangsordning indebærer, at ansøgninger fra personer, der ikke er omfattet af sundhedslovens §§ 110 og 111, bortfalder, og at beslutning om kastration i stedet overlades til patienten og den forløbsansvarlige læge.

Liselott Blixt (DF) fmd. Karin Nødgaard (DF) Karina Adsbøl (DF) Susanne Eilersen (DF) Jeppe Jakobsen (DF) Jan Erik Messmann (DF) Jane Heitmann (V) Hans Christian Schmidt (V) Hans Andersen (V) Mads Fuglede (V) Marianne Bredal (V) Jacob Jensen (V) Laura Lindahl (LA) May-Britt Katstrup (LA) Brigitte Klintskov Jerkel (KF) Astrid Krag (S) Flemming Møller Mortensen (S) Erik Christensen (S) Julie Skovsby (S) nfm. Karin Gaardsted (S) Claus Larsen-Jensen (S) Yildiz Akdogan (S) Stine Brix (EL) Finn Sørensen (EL) Pernille Schnoor (ALT) Torsten Gejl (ALT) Marlene Borst Hansen (RV) Kirsten Normann Andersen (SF) Trine Torp (SF)

Inuit Ataqatigiit, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	46	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Enhedslisten (EL)	14	Tjóðveldi (T)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Alternativet (ALT)	10	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	1
Radikale Venstre (RV)	8		

Oversigt over bilag vedrørende L 60

Bilagsnr.	Titel
1	Hørings svar og høringsnotat, fra sundhedsministeren
2	Henvendelse af 17/10-17 fra LGBT Danmark
3	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
5	Ændringsforslag, fra sundhedsministeren
6	1. udkast til betænkning
7	2. udkast til betænkning
8	3. udkast til betænkning
9	Brev af 12/12-17 fra sundhedsministeren om evaluering af reglerne om dobbeltdonation

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 60

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om kommentar til henvendelsen af 17/10-17 fra LGBT Danmark, til sundhedsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om teknisk bistand til et ændringsforslag, der fjerner kravet om sundhedsfaglig indikation for dobbeltdonation, til sundhedsministeren, og ministerens svar herpå